

TÜRKİYE’DE YEŞİL BANKACILIK

GREEN BANKING IN TURKEY*

Berna AK BİNGÜL**
Armağan TÜRK***

Öz

Günümüzde çevrecilik, çevrenin korunması ve çevrenin durumunun iyileştirilmesi her sektörün üzerinde durduğu önemli bir konu haline gelmiştir. Bu gelişme etkisini bankacılık sektöründe de göstermiştir. Temel fonksiyonu aracılık olan bankacılık sektöründe, küresel ısınmanın etkilerini gidermek için kullanılan “yeşilleşmek” kavramına olan ilgi artmıştır. Finans sektöründe beklenenden daha hızlı bir şekilde çalışmalar artmış ve her endüstri kendi yeşil girişimleriyle yoğun bir şekilde ilerlemektedir.

Bankacılık sektörü, yapısı itibarıyla doğrudan çevre kirliliği yaratan ürünler üretmemektedir. Ancak bankaların iş birliği yaptığı kuruluşlar, kredi verdiği sektörler ve gerçekleştirdikleri işbirlikleri ile dolaylı olarak çevreyi etkilediği bilinmektedir. Yeşil Bankacılık (Green Banking) ile bankacılık sektörünün hem kendi işlemlerinde hem de bu sistemde kullanılan araç-gereç ve donanımların da çevreye uyumlu ve sürdürülebilir olması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede çalışmada Türkiye’de yeşil bankacılığın durumu ve çevre üzerindeki etkileri değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çevrecilik, Sanayi, Yeşil bankacılık, Bankacılık Sektörü, Çevre Dostu

Jel Kodu: G20,G21,Q56

Abstract

Today, environmentalism, the protection of the environment and the improvement of the situation of the environment have become a matter of concern for every industry. This development has also shown its effect in the banking sector. Interest in the “greening” of the global warming has increased in the banking sector, which

* Bu çalışma, “13. Uluslararası Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi 2017, 18-20 Mayıs Bakü Azerbaycan” da bildiri olarak sunulmuş ve makale haline dönüştürülmüştür.

** Kırklareli Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bankacılık ve Finans Bölümü, Kırklareli, e-mail:berna.akbingul@klu.edu.tr, Orcid Id: 0000-0002-2813-2780

*** Bandırma 17 Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, e-mail:armi_41@hotmail.com
Orcid Id: . 0000-0002-6646-9333

is the main function intermediary. Work is growing faster than expected in the whole sector, from Mutual Funds to Banks. Every industry is progressing intensively with its green initiatives.

The banking sector does not directly produce environmentally polluting products. However, in the “green banking” literature, the institutions that the banks make business associations, the sectors they lend and the collaborations they perform indirectly affect the environment. It is also aimed that the equipment and equipment used in the banking system are harmonious and sustainable. In this framework, the situation of green banking in Turkey and the effects on the environment will be evaluated.

Keywords: Environmentalism, Industry, Green Banking, Banking Sector, Environment – friendly

Jel Codes: G20,G21,Q56

GİRİŞ

Yeşil ekonomi, çevresel riskleri ve ekolojik kısıtlılığı azaltmayı amaçlayan ve çevreyi bozmadan sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen bir ekonomi olarak tanımlanmaktadır. Yeşil ekonomi ekolojik ekonomi ile yakından ilişkili ancak daha politik bir uygulamaya sahiptir. UNEP Yeşil Ekonomi Raporu, “Yeşermenin” sadece ekonominin verimli olması değil aynı zamanda adil olmasını gerektirdiğini de belirtmektedir. Burada adil olmaktan kastedilen, düşük karbonlu, kaynak verimliliği yüksek ve toplumsal açıdan kapsayıcı bir ekonomiye geçiş sağlanmasında küresel ve ülke düzeyinde eşitlik-tir (UNEP, 2011:24).

Yeşil ekonominin literatürde birçok tanımı olmakla birlikte en genel tanımı düşük karbonlu, kaynak verimliliği yüksek ve toplumsal açıdan kapsayıcı bir ekonomidir. Yeşil bir ekonomide gelir ve istihdamdaki artış; karbon emisyonlarını ve kirliliği azaltan, enerji ve kaynak verimliliğini artıran, biyolojik çeşitlilik, ekosistem hizmetlerinin kaybolmasını önleyen kamu ve özel yatırımlarla sağlanmalıdır. Yeşil ekonomi bu çerçevede toplumun refahını arttırırken sosyal eşitsizliği gideren çevresel riskleri ve ekolojik kısıtlılıkları ise azaltmalıdır. Bunun yanında yeşil ekonomi kamu ve özel sektör desteğini de sağlayarak karbon emisyonlarının azaltılması, biyolojik çeşitliliğin artırılması, ekosistem hizmetlerinin kaybının önlenmesini amaçlar. Yeşil bankacılık ise, çevre dostu uygulamaları teşvik etmek ve bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan karbon ayak izini azaltmak anlamına gelir (Bahl,2012:176).

Günümüzde (2019) birçok işletme yaptıkları işlerle ilgili olarak ne kadar çevreci (yeşil) olduklarını ifade etmelerine rağmen henüz bu konuda işletmeler yolun başındadırlar. Gelecekte konuya olan ilginin artmasıyla birlikte belirli standartlarında yerleşeceği açıktır. Yeşil ekonomiye olan ilginin artmasının bazı nedenleri bulunmaktadır. 2000 yılı sonrası dönemde, ekonomik büyüme yaklaşık bir milyar insanın aşırı yoksulluktan kurtarılmasına yardımcı olmuştur. Ancak dünyada hala yaklaşık 1 milyar kişi yoksulluk sınırının altında, 1.1 milyar kişi elektriğe ve 2.5 milyar kişi de sağlık hizmetlerine ulaşamamaktadır. Gerçekleşen bu ekonomik büyüme global kapsayıcı bir nitelik taşımamaktadır. Bundan dolayı ülkeler enerjiden gıdaya her alanda sürdürülebilir alternatifler aramaktadırlar. Mevcut durumun sürdürülemez olduğu açık olarak fark edildiğinden ülkeler her alanda hızlı bir şekilde yeşil ekonomiye geçmeyi hedeflemektedirler.

Bu kapsamda çevreye doğrudan bir etkisi olmamakla birlikte ilişki içinde olduğu diğer sektörler itibarıyla finans piyasalarının da yeşil ekonomiye katkıda bulunması gerekmektedir. Finans piyasaları özelinde bankaların gerek kendi işlemlerinde gerekse aracılık yaptığı işlemlerle çevreye olumsuz etkileri bulunmaktadır. Ekonominin sürdürülebilirliği açısından bankaların finansal sistem içerisinde oynadığı rol önemlidir. Bu çerçevede bankalarında yeşilleşmesi önem arz etmektedir.

Her ne kadar bankalar evre dostu olarak kabul edilse de, kendi iç operasyonları ile çevreyi büyük lde etkilemese de, emisyon ve kirlilik açısından, evre üzerindeki “müşterilerin faaliyetleri” üzerindeki dış etki büyük önem taşımaktadır. Bankacılık sektörü ekonomik büyüme ve gelişmeden etkilenmekte ve sektörünün niteliği ile niceliği ekonomik büyümenin doğasında değişmeye neden olmaktadır. Bundan dolayı, bankacılık sektörü vresel sürdürülebilirlik ve sosyal sorumluluk yatırımlarına n ayak olmada kritik bir rol oynamaktadır.

Bankacılık sektörü emisyon ve evre kirliliği konularında kendini evre dostu olarak görmekte ve sektörün enerji kullanımı, kâğıt ve su gibi i vresel etkileri nispeten düşük seviyelerde seyretmektedir. Bankaların vresel etkisi, bankacılık faaliyetleriyle ilgili değil, müşterilerin aktiviteleriyle ilgili dir. Bu nedenle, bankacılık sektörü ekonomik kalkınma ile evre koruma arasında arabuluculuk rolü oynayabilir, vresel olarak sürdürülebilir ve sosyal açıdan sorumlu yatırımları teşvik etmek için bu tür bankacılık işlemleri “Yeşil Bankacılık” olarak adlandırılabilir. Yeşil Bankacılığın bir parçası olarak yeşil finansman, kaynak verimliliği ve düşük karbonlu sanayilere, yani genel olarak yeşil sanayi ve yeşil ekonomiye geçişe büyük katkı sağlar. Yeşil bankacılık, çevreyi korumak için bir grup paydaş tarafından oluşturulan küresel girişimin bir bileşenidir (Bahl,2012:177).

Bankacılık faaliyetlerinde vresel yönetim risk yönetimine benzer şekilde hesaba katılmaktadır. Bu, işletmenin kurumsal değerini arttırır ve daha yüksek kazanç, yüksek kalitede kredi portföyü bankaların zarar oranını düşürür. Bu nedenle çevreye karşı sorumlu yatırımlar ve ihtiyatlı borç verme bankacılık sektörünün sorumluluklarından biri olmalıdır.

Uluslararası düzeyde çeşitli merkezlerden sürdürülebilir kalkınma stratejilerini benimseyenler olmuştur. Uluslararası konsorsiyumlar, uluslararası finans ve kalkınma kurumları yatırım projelerini değerlendirirken evre standartları ve stratejilerini göz önüne alarak desteklemektedirler. Son yıllarda ISO (Uluslararası Standardizasyon Birliği), dünya çapında ISO 1400 olarak bilinen endüstriyel faaliyetler için evre koruma ve kirlilik nleme hedeflerini içeren kapsamlı kılavuzlar dizisi yayınlamıştır. Bu konudaki çalışmalar, bankacılık sektöründe kredi arttırma ve yatırım kararlarında vresel bilginin kullanımını yaygınlaştırmak için gerekli bir ivme sağlayacaktır.

Banka operasyonlarının hedefi, kredi ve yatırımlardan uzun vadede sağlanan getiri oranıdır. Ancak her kredi artışı ve yatırım, ödenmeme riski taşır ve vresel yükümlülüklerden dolayı (doğrudan yatırım durumunda) değer düşüşü gerçekleşebilir. Bu nedenle bankacılık sektöründe projelerin fonlamadan önce kesin vresel değerlendirmelerin takibi önem taşımaktadır. evre performansları ve finansal performansları arasında pozitif korelasyon gösteren literatürde birçok çalışma vardır. (Hamilton 1995; Blacconiere ve Pattern 1993). Mevcut finansal kurumlar yatırım yapan şirketlere veya bunu yapan müşterilere yardımcı olmak için karar verirken vresel performansı dikkate almaları esastır (Bihari ve Pandey, 2015:2).

Türkiye’de yeşil bankacılık başlığı altındaki bu çalışmamızda bankacılık sektörünün çevreye nasıl olumsuz etkiler yarattığı, bu etkileri gidermek için yapılması gerekenler ele alınacaktır. Ülkemizde henüz yeni bir kavram olan “Yeşil Bankacılık” gelecek dönemlerde üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Yeşil ekonomi yeni ve çok kapsamlı bir konu olduğundan dolayı çalışmanın sınırı finansal sistem içerisindeki bankalar olarak belirlenmiştir.

I. YEŞİL BANKACILIK

Yeşil Bankacılık, çevre dostu uygulamaları teşvik etmek ve bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan karbon ayak izini azaltmak anlamına gelmektedir. Institute for Development and Research in Banking Technology yeşil bankacılığı, bankaları ekonomik, çevresel ve sosyal boyutlarda sürdürülebilir kılmaya yönelik uygulamalar ve yönergelerle atıfta bulunan bir kavram olarak tanımlamaktadır. Çevre dostu uygulamaları teşvik etmek ve bankacılık faaliyetleri yoluyla karbon ayak izini azaltmak amaçlanmaktadır. Daha basit bir ifadeyle doğal kaynakların kullanımını azaltmak ve kâğıdın boşa harcanması /karbon ayak izini en uygun şekilde azaltılmasını sağlayan bankacılık şeklidir. Yeşil yaklaşım yalnızca çevreye fayda sağlamakla kalmayıp aynı zamanda kuruluşlar için de birçok açıdan faydalıdır. Çeşitli çalışmalar, çevresel performans ile finansal performans arasında pozitif bir korelasyon olduğunu göstermiştir. Çevresel faydalarla birlikte, yeşil yaklaşım da artan kâr, düşük maliyet ve artan rekabet gücü ile sonuçlanmaktadır. Enerji tüketiminin ve enerji fiyatlarının azalması, çevre dostu mal ve hizmetlere tüketici ilgisinin artması, kamuoyunun işletmelerin çevre sorumlulukları üzerine daha yüksek beklentileri ve gelişen daha sıkı düzenleyici ve uyumluluk gereksinimleri de diğer faydalarından bazıları olarak sıralanabilir (Malik vd. 2015:118).

Yeşil bankacılık çevreyi koruma amacıyla sosyal ve çevresel/ekolojik faktörlerin tüm bankalarca göz önüne alınmaya başlanmasıdır. Yeşil bankacılık uygulamaları ayrıca etik bankacılık ya da sürdürülebilir bankacılık olarak ta isimlendirilmiştir. Bu bankacılık anlayışının arkasındaki anahtar fikir, dünyadaki doğal kaynaklarının korunması ve sürdürülebilirliğinin artırılmasıdır. Bu ise Bihari ve Pandey (2015) ’e göre kısaca;

- Şube bankacılığı yerine online bankacılığı kullanımını teşvik etmek
- Online fatura ödeme ve
- Büyük çok şubeli bankalar yerine para piyasası işlemlerinin online bankacılık yoluyla yapılmasını geliştirmesi ile sağlanır.

Bir Yeşil Banka, işlevsel birimlerinin ve faaliyetlerinin her birinin yeşil – çevre dostu olmasını ve çevresel sürdürülebilirliğin geliştirilmesine yardımcı olmasını ister. Bankaların işlevsel birimlerini ve faaliyetlerini yeşilleştirmeleri için çeşitli fırsatlar mevcuttur. Bu fırsatlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Malik vd., 2015:118).

- Tedarik zinciri yönetimi: Envanter israfını en aza indirmek için teknikleri ve planları benimser. Bir karbon ayak izi kullanarak ağa bağlı tasarım kullanılması,
- Kurumsal Kaynak Yönetimi: Kâğıtsız işlemleri kolaylaştırmak ve cesaretlendirmek. İş gücü ve parça optimizasyonu ile akıllı cihaz yönetimi teknikleri kabul edilmesi,

- Müşteri ilişkileri yönetimi: Mümkün olan yerlerde, müşterilerle ve potansiyel müşteriyle temas kurmak ve bunlara cevap vermede kâğıt bazlı yazışmaları en aza indirmek için elektronik araçların kullanılması,
- Satın alma ve tedarik: Tedarikçileri, ürünlerinin, hizmetlerinin ve operasyonlarının sürdürülebilirlik derecelendirmesine göre seçilmesi,
- Ürün Yaşam Döngüsü Yönetimi: Daha az kaynak ve enerji tüketen ve böylece karbon ayak izini azaltacak şekilde bankacılık ürün ve hizmetleri tasarlamak ve sunmak. Çevre üzerinde minimum etki yaratan ürün ömrü yönetimi için etkili sistemleri uygulamaktır.

Bu çerçevede Eustis ve Clermont Florida USA merkezli First Green Bank, yatırımcılara ve müşterilere mükemmel hizmet veren geleneksel bir topluluk bankası olarak faaliyet gösterirken, olumlu çevresel ve sosyal sorumluluğu destekleyen türünün ilk bankasıdır.

1.1. Yeşil Bankacılık Niçin Önemlidir?

Yakın zamana kadar yeşil bankacılık bir bankacılık faaliyeti olarak görünmüyordu. Bu daha çok girişimcilik ve çevresel kaygılardan ortaya çıkmış gibi görünmekteydi. Başlangıçta bankanın çevre ile ilgili uygulamaları müşterilerinin özel olarak ilgisini çekmekteydi. Ancak şimdi bu algı onların işlerini nasıl etkilediği yönündedir. Bankalar ve finansal kurumlar çevresel bozulmadan doğrudan etkilenmemelerine rağmen bunun bankalara dolaylı etkileri bulunmaktadır. Bankalar bu tür girişimlerde bulunmadığı sürece kredi, yasal ve itibari riskler sürekli olarak bu bankalara sorun olarak yansiyacaktır.

Yeşil bankacılık, tüm sosyal ve çevresel faktörleri göz önüne alan, bilgi iletişim teknolojileri (BT) ve bankacılık süreçlerini çevre üzerindeki etkisini en aza indirgeyerek kullanmayı amaçlayan uygulamaları içermektedir. Yeşil bankacılıkta bu uygulamaların kullanılması bankaların aktif kalitesini arttırmaya yardımcı olacaktır. Bankacılık süreçlerini, bilgi iletişim teknolojileri (BT) ve fiziki altyapıyı çevre üzerinde sıfır veya aşgari düzeyde etki edecek şekilde kullanmayı hedeflemektedir.

Ritu (2014)'e göre, bankacığın birçok avantajı bulunmaktadır. Bunlar kısaca aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Yeşil bankacılıkta, kâğıt işini önler ve İnternet bankacığı, SMS bankacığı ve ATM bankacığı gibi çevrimiçi işlemleri kullanılır. Daha az kâğıt çalışması, ağaçların daha az kesilmesi anlamına gelmektedir.
- Yeşil etik bankalar, gelecek nesillere fayda sağlayacak kredilendirme için çevresel standartları benimsemektedir.
- Yeşil bankalar, ekolojik kazanımlar gibi çevreye duyarlı faktörlere daha fazla önem vermekte, böylece kredi faizleri göreceli olarak daha az olmaktadır.
- Ücretsiz elektronik fatura ödeme hizmetleri,
- Yeşil hesabı aan çevrimiçi hesap açma formu ve

- Nakit geri ödeme, “yeşil hesaplar” açarak tüm yeni müşterilere aktarılmasıdır.

Bankaları yaptıkları işe göre beş kategoriye ayırabiliriz. Bunlar, merkez bankası, ticaret bankaları, tasarruf bankaları, sanayi bankaları ile yatırım ve kalkınma bankalarıdır. Yukarıda sayılan yeşil bankacılık avantajları açısından bu bankaların çok farklı etki alanları olduğu açıktır. Kendilerinin yaptığı işler açısından sürdürülebilir olmak yanında bir ülkedeki tüm sektörlerle olan ilişkilerinden dolayı bankaların rolü konu açısından önemlidir. Bankaların “yeşil bankacılık” konusunda yapacakları uygulamalar ilişkide oldukları diğer yapıları da sürdürülebilirlik konusunda teşvik edecektir. Bankaların yaptığı yeşil bankacılık faaliyetler sonucu oluşacak etkileri iki ayrı çerçevede değerlendirebilir. Bunlardan birincisi kaynak tüketiminde etkinliktir. Bu kapsamda elektrik, petrol ve kâğıt tüketiminin azalması öngörülmektedir. İkinci olarak sosyal ve çevresel etkilerdir. Bu çerçevede gürültünün azaltılması, karbondioksit emisyonunun azaltılması ve elektrik yükünün azaltılması amaçlanmaktadır (Islam, 2015).

1.2. Yeşil Bankacılıkta Adımlar

Literatürde bankaların yeşil banka olarak nitelendirilebilmesi için yapması gereken bazı uygulamalar vardır. Bu uygulamalar aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Çevrimiçi ol: Online bankacılık geliştirmekte olan bir kavramdır; Doğal kaynakların korunmasına yardımcı olur. Kâğıt, enerji ve doğal kaynakların harcanması bu yolla azaltılabilir. Aynı zamanda müşterilere geç ödemeleri önleyerek para kazanmalarına ve zaman kazanmalarına yardımcı olur (Ritu, 2014:34). Online bankacılığın kapsamı:

- Online / mobil fatura ödeme
- Online/Mobil mevduat hesabı açılması ve
- Online/mobil para transferi

Bankalar bu faaliyetleri sonucu yukarıda sayılan hedeflere ulaşırlar.

Kart tabanlı işlemler: Bankalar, yeşil bankacılık kanalları çerçevesinde çeşitli kart tabanlı işlemler başlatabilirler. Bu uygulamalar sadece kâğıt ve enerji tüketimini azaltmak için değil aynı zamanda müşterilerin zamandan tasarruf etmek için kartlı işlemleri kullanmasıdır. ATM, Bankamatik kartı, yeşil kart, Seyahat Kartı, Elektronik Ödeme Kartı, Hediye Kartı, Akıllı Ödeme Kartı gibi çeşitli kartlar müşterilerin kullanabileceği alternatif örneklerdir (Vadrle ve Katti ,2016:4).

Yeşil çek hesapları: Müşteriler hesaplarını ATM’lerden veya bankalardaki kiosklardan kontrol edebilir. Bu, yeşil hesap kontrolü olarak adlandırılmaktadır. Yeşil bir çek hesabı kullanmak, online/mobil fatura ödeme, bankamatik kartı ve online bildirimler gibi daha fazla çevrimiçi bankacılık hizmetinden yararlanarak çevreye yardımcı olunur. Bankalar, daha yüksek faiz oranları, ücret indirimi vb. yollarla müşterilere bazı teşvikler vererek yeşil kontrolü teşvik edebilirler (Garg, 2015:1293).

Yeşil ev kredileri: Güneş enerjisi ekipmanı satın almak isteyen müşterilere düşük faizli krediler verme, bu tip evlere uygun kredi imkânları sağlanabilir. Çevresel konut projelerini destekleme ve

benzeri kolaylıklar getirilerek tüketiciler teşvik edilmektedir. Ev için evre dostu ekipman satın almalarda kredi imkanının sağlanmasıdır (Jha ve Bhome, 2013:129).

Yeşil kredi kartı: Bu kartlarla yapılan her harcamanın belirli bir kısmının banka tarafından kâr amacı gütmeyen evre dostu bir fona bağışta bulunmaktadır (Gupta, 2015:350). Bunun yanında kredi kartlarının yapımında plastik yerine bitkisel plastik kullanılması ve benzeri yöntemlerde bu kapsamda ele alınmaktadır.

Kâğıt tasarrufu: Banka, faaliyetleri içerisinde kullandığı mevduat fişi, ATM fişi, yıllık rapor vb kâğıtlarda geri dönüşümlü ürünler kullanılmalıdır. Ayrıca bankacılık işlemleri sonucu ortaya çıkan atık kâğıtların geri dönüştürülmesi sağlamalıdır. Petrol bazlı mürekkep yerine bitki bazlı mürekkep kullanılmalıdır (Garg, 2015:1293).

Enerji tasarruflu ekipmanlar: Bankalar, mevcut ekipmanların yerine daha az enerji tüketen ekipmanlar kullanılmalıdır. Bankalar, aydınlatmalarını tasarruflu veya led aydınlatmayla değiştirmek için kampanya başlatmalıdır. Ayrıca ATM cihazları için güneş enerjisi kullanılmalıdır (Bihari ve Pandey, 2015:3).

Mobil bankacılık: Bankaların müşterileri için geleneksel bankacılık faaliyetlerini yerine getirmede enformasyon teknolojilerini kullanarak her yerden bu hizmetlere ulaşmasını sağlamalıdır. Bu müşterilerin zaman ve enerjiden tasarruf etmesine yardımcı olur (Gupta, 2015:350). Günümüzde çoğu banka mobil bankacılık hizmeti sunmaktadır.

1.3. Literatür İncelemesi

Yeşil bankacılık literatürü oldukça yeni ve henüz etkileri tam olarak gözlemlenememiştir. Konuyla ilgili ilk çalışmalar 2000’li yılların başlarına denk gelmektedir. Konuyla ilgili çalışmaları aşağıdaki gibi özetleyebiliriz.

- Jeucken (2001): alışmasında bankaların evre sorunları karşısında büyük oranda sorumlulukları olduğu ve bunun farkındalığının yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir.
- Marzio (2007): alışmasında yeşil bankacılığın farklılıklarını ortaya koymuştur.
- Goyal ve Joshi (2011): alışmasında sosyal bankacılığın, etik bankacılığın, yeşil bankacılığın ve kırsal bankacılığın sosyal ve etik konularında vurgu yapmıştır.
- Bhari (2011): Proje finansmanında çevreci olma ve gelecekteki evre etkilerini incelemiştir.
- Bisvas (2011): Yeşil bankacılık stratejileri ve bu stratejilerin uygulamadaki zorlukları üzerinde durulmuştur.
- Bahl (2012): alışmasında yeşil bankacılık stratejilerini belirlemeye çalışmıştır.
- Jha ve Bhome (2013): alışmalarında tüketicilerin yeşil bankacılık bilinci kontrol edilerek, yeşil bankacılık araçları önerilmiştir.

- Ahmad, Zayed ve Harun (2013): Bangladeş'te ticari bankaların yeşil bankacılığa geçişinde etkili olan faktörleri incelemişlerdir.
- Jaggi (2014): Bankaların enerji tasarrufu için yaptığı çalışmalarla farklı bankacılık uygulamaları yapan bankaları incelemiştir.
- Ritu (2014): Yeşil bankacılığın yaratacağı fırsatlar ve yeşil bankacılık uygulamalarının zorlukları tespit edilmeye çalışılmıştır.
- Gupta (2015): Hindistan'ın Himachal Pradesh eyaletinde yeşil bankaların çevresel sürdürülebilirlik üzerindeki etkilerini incelemiştir.
- Bihari ve Pandey (2015): Hindistan'da yeşil bankacılık uygulamaları ve ticari bankaların sunduğu hizmetler ele alınmıştır.
- Malik, Mittal ve Singh (2015): Yeşil bankacılıktan gelecekte neler beklendiği tartışılmıştır.
- Garg (2015) : Çalışmasında genel olarak bankalar, finansal kurumlar ve şirketlerin çevresel sorunların giderilmesine katkıda bulunmada yeşil bankacılık alternatifini incelemişlerdir.
- Güler ve Tufan (2015): Çalışmalarında yeşil kredilere otel işletmelerinin bakış açıları araştırılmıştır.
- Kalra (2016): Sürdürülebilir gelişme için modern bir araç olarak yeşil bankacılığı ele almıştır.
- Barhate1 ve Tamboli (2016): Çalışmalarında Hindistan'da yeşil bankacılığı benimseyen çeşitli bankalar tarafından Hindistan'da yapılan uygulamalar vurgulanmaya çalışılmıştır.
- Kapoor, Jaitly ve Gupta (2016): Banka ve finans kurumlarının çevresel bozulmaya doğrudan etkilerini incelemişlerdir.
- Vadrade ve Katti (2016): Çalışmalarında, Yeşil Bankacılık ürünlerinin bankacılık sektöründe kullanımı ve yeşil bankacılık girişimlerini Hindistan'daki ilk üç Kamu ve Özel Sektör Bankası açısında incelemeye çalışmışlardır.
- Joshi ve Shah (2017): Hindistan'da ticari bankaların yeşil bankacılık girişimlerinin seviyelerini belirlemeye çalışmıştır.

2. TÜRKİYE'DE YEŞİL BANKACILIK

2018 yılı itibarıyla Türkiye'de 47 banka faaliyet göstermektedir. Bu bankaların 3'ü kamu sermayeli mevduat bankası, 9'u özel sermayeli mevduat bankası, 1'i TMSF'ye devredilen (Birleşik Fon Bankası A.Ş.) banka, 16'sı Türkiye'de kurulmuş yabancı sermayeli banka, 5'si Türkiye'de şube açmış yabancı banka, 3'ü kamu sermayeli kalkınma bankası, 6'sı özel sermayeli kalkınma ve yatırım bankası ve 4'ü yabancı sermayeli kalkınma ve yatırım bankasıdır. Bu bankaların 10.414 yurtiçi şubesi ve 70 yurtdışı şubesi bulunmaktadır (TBB, 2018).

Türkiye’de faaliyet gösteren bankaların henüz yeşil bankacılık konusunda ciddi çalışmaları bulunmamaktadır. Yeşil bankacılıkta yaşanan gelişmeler açısından Türkiye’deki bankalar řu şekilde değerlendirilebilir. Türkiye’de 25 bankayı kapsayan bir çalışmada bankaların sosyal sorumluluk ve geri dönüşüm alanında bazı faaliyetler gerçekleştirmelerine karşılık web sayfalarında “Sürdürülebilirlik ve evre Politikasının olmadığı görölmektedir. Bu bankaların bazılarında ise sponsor oldukları sosyal sorumluluk projeleri temalı yazılar vardır. İncelenen bankalardan sadece 4 banka sürdürülebilirlik yaklaşımını raporla destekliyor ama bunlardan da yalnızca ikisi tatmin edici durumdadır. Bankaların bu ve benzeri çalışmalarının olmaması konuya duyarsız oldukları anlamına gelmemektedir. Ancak Akbank ve Yapı Kredi yayınladıkları kaliteli sürdürülebilirlik raporları ile bu proje ve çalışmalarını kamuoyu ile paylaşıyor, gelişime açık olsa da sürdürülebilirliği gündemlerine aldıklarını göstermektedir (Bal, 2012).

Türkiye’de bankalar en yoğun olarak online bankacılık hizmetlerini kullanmaktadır. Aşağıdaki tablo internet bankacılığı istatistiklerini göstermektedir.

Tablo 1. İnternet bankacılığı kullanımı

Dönem	Bireysel		Kurumsal		Toplam	
	1 yıl içinde en az bir kez login olmuş müşteri sayısı	Aktif müşteri sayısı	1 yıl içinde en az bir kez login olmuş müşteri sayısı	Aktif müşteri sayısı	1 yıl içinde en az bir kez login olmuş müşteri sayısı	Aktif müşteri sayısı
Aralık 2013	16.824.193	11.422.331	1.217.169	1.013.621	18.041.362	12.435.952
Mart 2014	17.462.027	12.038.621	1.272.463	1.066.062	18.734.490	13.104.683
Haziran 2014	17.806.595	12.134.311	1.310.916	1.089.624	19.117.511	13.223.935
Eylül 2014	18.579.576	12.588.096	1.340.987	1.094.948	19.920.563	13.683.044
Aralık 2014	19.614.641	13.181.279	1.399.384	1.133.777	21.014.025	14.315.056

Kaynak: TBB, 2014

Türkiye’de kart tabanlı işlemler yaygın olarak kullanılmaktadır. Kredi kartları, banka kartları ve diğer plastik kartların yaygın bir kullanımı vardır. Bu kartların kullanıldığı POS cihazları ve ATM’lerde kolay ulaşılabilir ve yaygın kullanıma sahiptir. Aşağıdaki tabloda bu durum açık olarak görölmektedir.

Tablo 2. POS, ATM ve Kart Sayısı

Dönem	POS Sayısı	ATM Sayısı	Kart Sayısı	
			Toplam	Toplam
			Kredi Kartı	Banka Kartı
2016	1.746.220	48.421	58.795.476	117.011.685
2015	2.158.328	48.277	58.215.318	112.383.854
2014	2.191.382	45.576	57.005.902	105.513.424
2013	2.293.695	42.011	56.835.221	100.164.954
2012	2.134.444	36.334	54.342.148	91.263.042

Kaynak: BKM, 2017

Türkiye’de kart sayısı, POS sayısı ve ATM sayısı artmakla birlikte bu alanda yeşil bankacılık faaliyetleri gözlemlenmemektedir. ATM ve kart sayısı yıllar itibariyle artış göstermesine rağmen, güneş enerjili ATM ve kart yapımında bitkisel plastik kullanan bankalar bulunmamaktadır.

Yeşil çek hesapları kullanımını çerçevesinde değerlendirilen ortak ATM ve ortak kiosk kullanımını fatura ve benzeri ödemelerin ortak ve banka dışı yerlerden ödenmesi gibi hizmetler bankalar tarafından verilmektedir. Fakat bu amaçla kullanılan cihazlar çevre dostu ve düşük karbon emisyonlu cihazlar değildir. Ayrıca müşterilerin bu ve benzer hizmetleri kullanmasını teşvik edici uygulamalarda çok yaygın değildir.

Yeşil kredi kullanımında ise durum oldukça sınırlıdır. Türkiye’deki bankalar ağırlıklı olarak bu çerçevede yeşil enerji yatırımlarına finansman sağlamaktadırlar. Son tüketici için yeşil ev kredileri, yeşil mortgage kredileri, düşük karbon emisyonlu ev araç gereçleri için tüketici kredisi, elektrikli araç alımı için taşıt kredisi ve benzeri konularda özel teşvik edici uygulamaları bulunmamaktadır. Bankaların 2020’ye kadar 8 milyar doları sıfırdan yapılacak yenilenebilir enerji yatırımları olmak üzere toplamda 48 milyar dolarlık enerji yatırımlarını finansa edebileceği tahmin edilmektedir. Bu konuda Akbank, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası ve Yapı Kredi ön sıralarda yer almaktadır (Enerji Dergisi, 2012).

Türkiye’de yeşil banka unvanını alan ilk banka İş Bankasıdır. Banka bu unvanı enerji, su, malzeme, atıklar, kirlilik, ulaşım, arazi kullanımı, bina yönetimi ve sağlık başlıklarında yapılan değerlendirmelerle almıştır. Bankacılık faaliyetleri açısından ilk uygulama ise Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası tarafından çıkartılan yeşil/sürdürülebilir tahvillerdir. Ziraat Bankası ise 2013 yılında genel müdürlük açısından toplam karbon ayak izini hesaplamıştır. Türkiye Finans Bankası ise “Çevre İçin Ürettiğimiz Değerler” raporunda elektrik, su ve doğalgaz tüketim bilgilerini yayınlamıştır.

Türkiye’de 2016 sonu itibarıyla 58,7 milyon kredi kartı vardır. Bir kredi kartı ekstresinin basılması, yazdırılması ve postalanmasının maliyeti yaklaşık 2 TL dir. Toplamda maliyet aylık yaklaşık olarak 117 milyon TL’ye gelmektedir. Ayrıca bu miktarda bir basım için kullanılan kâğıt yaklaşık 10.000 (onbin) ağaçtan elde edilmektedir. Yine Türkiye’de 2016 sonu itibarıyla 48.421 ATM cihazı vardır. Bir ATM cihazı ortalama olarak günde 5,2 kw enerji harcamaktadır. Toplamda ATM ler bir günde 251,7 mw enerji tüketmektedir. Yılda ise ortalama olarak 91903,06 mw eder. Bu enerjiyi elde edebilmek için yaklaşık 18 rüzgar türbinine ihtiyaç vardır. Ortalama bir banka şubesinin aydınlatılması geleneksel yöntemlerle yaklaşık olarak yıllık 3 mv enerji gerektirirken aynı aydınlatma LED aydınlatmayla yapıldığında yıllık sadece 0,42 mv enerji tüketmektedir.

Yukarıdaki örneklerde göstermektedir ki Türkiye’de bankalar yeşil bankacılığa hızlı bir şekilde geçmelidir. Hem bankaların kendi işleyişi açısından hem de müşterilerine sundukları hizmetler açısından bunun kaçınılmaz olduğu açıktır.

SONUÇ

Yeşil ekonomi olarak adlandırılan kavram düşük karbon salınımı, kaynakların etkin kullanımı ve sosyal sorumluluğu içermektedir. Yeşil bankacılık ise, bankaları ekonomik, çevresel ve sosyal

boyutlarda sürdürülebilir kılmaya yönelik uygulamalar ve yönergeler olarak tanımlanmaktadır. Bu çerçevede bankalar dünyada enerji verimliliği, geri dönüşüm vb. Çevresel girişimler ve bunlarla bağlantılı, kültürel olaylar, dernek, vakıf ve hayır kurumlarına aktarılan sponsorluk bütçeleri ile çevresel ve sosyal sorumluluk projeleri gerçekleştirmelidir. Ayrıca bankalar sürdürülebilirliği bankanın ürün ve hizmetlerinin içine yerleştirerek çevresel ve sosyal boyutları için içerisine katmalıdır. evre konulu ve çevreye duyarlı projelere aktarılan kredi fonlarının artırılması, kredi anlaşması ve kredi maliyetinin hesaplanmasında bu boyutları da değerlendirmeye katmalıdır.

Türkiye’de bankacılık sektörü genel olarak yenilikleri takip edebilmektedir. Yeşil bankacılık açısından bakıldığında bankaların daha çok kendi işleyişlerine yönelik düzenlemelere gittiği grlmektedir. Müşterilerine yönelik yeşil bankacılık hizmetleri olmakla birlikte bu hizmetler teşvik edici nitelikte değildir. Bazı yeşil bankacılık uygulamaları ise ülkemizde henüz görülmemektedir. Bu uygulamaların bir kısmının yürürlüğe konulması için ciddi yatırımlar gerekmele birlikte kısa vadede sağlayacağı katkılar hesaplandığında rasyonel yatırımlar olduğu grlmektedir. Yine bu yeşil bankacılık yatırımlarının bankacılık sektörüne, müşterilere ve ülke ekonomisine yapacağı katkıda önemlidir.

KAYNAKÇA

- AHMAD, Fayez, ZAYED, Nurul Muhammed and HARUN, Md. ASHraf (2013), “Factors behind the Adoption of Green Banking by Bangladeshi Commercial Banks”, ASA University Review, Vol. 7 No. 2, July–December, 241.255.2013
- BAL, Evren (2012), Sürdürülebilir ve Yeşil Bankacılık, <http://www.yesiloji.com/yesilhaber/surdurulebilir-ve-yesil-bankacilik/>. (Erişim tarihi 01.04.2017)
- BAHL, Sarita (2012), “Green Banking – The New Strategic Imperative”, Journal of Asian Research Consortium, Volume 2, Issue 2, 176-185.
- BARHATE, G.H., and TAMBOLI, Mohasin A (2016), “Green Banking: An Overview”, IBMRD’s Journal of Management & Research, Volume 5 ,Issue 2, September, Print ISSN : 2277-7830, Online ISSN: 2348 – 5922, 49-52.
- BHARI, Akissa. (2011), Integrated Urban Water Management (IUWM): Toward Diversification and Sustainability, Global Water Partnership.
- BKM (2017), POS, ATM, Kart Sayıları, <http://bkm.com.tr/pos-atm-kart-sayilari/>, (Erişim tarihi 01.04.2017)
- BIHARI, Suresh Chandra, Bhavna Pandey (2015), “Green banking in India”, Journal of Economics and International Finance, 1-17.
- BİSWAS, Nigamananda (2011), “Sustainable Green Banking Approach: The Need of the Hour”, Business Spectrum, Volume-I, No.-1, January – June, 32-38.
- BLACCONIERE, Walter G., Dennis, M. Patten (1993). “Environment Disclosure, Regulatory Costs and Changes in Firm Values”, Journal of Accounting and Economics, 112-125.
- ENERJİ DERęİŐİ (2012), “Bankalar yeşil finansman için yarışta”, <http://www.enerjidergisi.com.tr/haber/2012/11/bankalar-yesil-finansman-icin-yarista>. (Erişim tarihi 01.04.2017)
- GARG, Shruti (2015), “Green Banking: An Overview”, Global Journal of Advanced Reserch, Vol-2, Issue-8 PP. 1291-1296.
- GOYAL, Krishin. A. and JOSHI, Vijay (2011), “Mergers in Banking Industry of India: Some Emerging Issues”. Asian Journal of Business and Management Sciences, 1(2): 157-165.

- GÜLER, Ozan ve EKREM, Tufan (2015), “Yeşil Kredilere Otel İşletmelerinin Bakış Açıları: Antalya’daki 4-5 Yıldızlı Oteller Üzerine Bir Araştırma”, *Anatolia: Turizm araştırmaları dergisi*, Cilt:26, 80-96.
- GUPTA, Jeena (2015), “Role of Green Banking in Environment Sustainability-A study of selected Commercial Banks in Himachal Pradesh”, *International Journal of Multidisciplinary Research and Development*, Volume: 2, Issue: 8, 349-353.
- HAMILTON, T. James (1995), “Pollution as News: Media and Stock Markets Reactions to the Toxics Release Inventory Data”, *Journal of Environmental Economics and Management*, 28-37.
- ISLAM, Nurul (2015), “The Impact of Green Banking on The Performance of United Leasing Company Limited”, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, BRAC University, 1-59.
- JAGGI, Geetika (2014), “Green Banking: Initiatives”, By SBI and ICICI. *PARIPEX – INDIAN JOURNAL OF RESEARCH*, 3 (6), 121-122. Retrieved on 25 January 2015 from: http://theglobaljournals.com/paripex/file.php?val=June_2014_140.291.9919_31586_38.pdf.
- JEUCKEN, Marcel (2001). ‘Sustainable Finance and Banking, The finance Sector and The Future of the Planet’, London, Earthscan Publications Ltd.
- JHA, Nishikant, Shraddha Bhome (2013), “A Study of Green Banking Trends in India”, *International Monthly Refereed Journal of Research In Management & Technology*, Volume II, May’13, 127-132.
- JOSHI, Nirav R and SHAH, . Suraj M (2017), “Green Banking: A Tool for Sustainable Development in 21st Century”, *IJEMR*, Vol 7 Issue 02 – Online – ISSN 2249–2585, February, 1-12.
- KAPOOR, Neeru, JAITLEY, Meenu and GUPTA Rishi (2016), “Green Banking: A step towards Sustainable Development”, *International Journal of Research in Management, Economics and Commerce*, Volume 06, Issue 07, July, 69-72.
- KALRA, Rajiv (2016), *GREEN BANKING: A MODERN APPROACH FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT*, *International Journal of Business Quantitative Economics and Applied Management Research*, Volume-3, Issue-3, August, 96-107.
- MALIK, Preeti, Alka Mittal, Harish Singh (2015), “A Future Perspective Study of Green Banking” *International Journal of Advanced Research in Engineering & Management*, Vol 01, Issue 09, 117-121.
- MARZIO, Remus (2007), “Green Banks, Ethical Banks, Seed Banks: Too Many Eco Something Banks” *Covalence Analyst Papers*. Geneva: Covalence SA.
- RITU (2014), “Green Banking: Opportunities And Challenges”, *International Journal of Informative & Futuristic Research (IJIFR)*, 34-37, Volume 2, Issue 1,
- TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ (TBB) (2014), *İnternet ve Mobil Bankacılık İstatistikleri*.
- TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ (TBB) (2017), <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/banka-ve-sube-sayilari/70>. (Erişim tarihi 01.04.2017)
- UNEP (2011), *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*, United Nations Environment Programme, 1-630.
- VADRALE, Kavita S., V.P.Katti (2016), “Green Banking Initiatives by Indian Public and Private Sector Banks”, *The International Conference On Green Banking For Green Industry And Green Economy*, 12th February to the 13th February in Belgaum, India, 1-14.